

Свято Верховних Апостолів Петра і Павла

29 червня ми вшануємо пам'ять святих апостолів Петра і Павла – двох провідних апостолів та їх мученицькі смерті у Римі. У цій статті розглянемо їхнє походження, обставини смерті та особливості почитання. Важливо періодично пригадувати собі, що наша віра заснована на історії та передається вже впродовж двадцяти століть.

Петро та Павло разючо різні. Один родом з провінційної Галилеї, розмовляв з акцентом, який більшість космополітів мешканців Єрусалима вважали неотесаним (Матвія 26:43). Він був з Господом від початку. Інший був римським громадянином, який розумівся у традиціях грецької риторики та філософії. Він зустрів Ісуса лише після Воскресіння. Петро та Павло були кардинально різними людьми, покликаними до апостольства у зовсім різні моменти. Вони часом навіть сварилися, як читаємо у Посланні до Ефесян. Тим не менш, вони поділяли глибоку відданість Христові, яка їм допомогла вести Церкву під час періоду зросту та переслідування. Це ж зростання та переслідування привело їх до мученицької смерті у Вічному місті.

Двоє чоловіків, кілька імен

Ім'я дане Петрові при народженні було Симон, але Ісус дав йому ім'я Кифа на початку його служіння. Кифа означає «камінь» арамейською – рідною мовою Ісуса та апостолів. Грецькою та латинською мовами воно звучить як Петрос та Петрус. Це давні версії нашого сьогоденішнього Петро. У різні моменти у Євангеліях його називають Симоном, Симоном Петром та Петром. Петро мав брата на ім'я Андрій, який також був одним з Дванадцятьох. Батько Петра та Андрія, Іван або Йона, мав рибальський бізнес, в якому також працювали його сини. Цікавим також є те, що апостоли Яків та Іван найбільш вірогідно також працювали у рибальському бізнесі свого батька Заведея. Іван/Йона та Заведей можливо вели справу разом, згідно з першою главою Євангелія від Марка. Ми знаємо також, що Петро був одружений, бо у цій же главі Ісус зцілює його тещу від гарячки.

Савло або Павло народився у Тарсі, що знаходиться у сучасній Туреччині. Дехто старається пояснити два ім'я апостола у богословський спосіб, доводячи, що він називався «Савло» перед своїм наверненням, і «Павло» – після. Однак це малоімовірно. Скоріш за все, Савло – це було його єврейське ім'я, яке

використовувала його сім'я та єврейське оточення, в той час як Павло – це римський відповідник, що використовувався в язичницькому середовищі. В будь-якому випадку Павло був фарисеєм, який займався обробкою шкіри та/або виготовленням наметів, і, здається, він мав принаймні певну формальну освіту. Павло переслідував Церкву, поки не зустрів Воскреслого Христа на Дорозі до Дамаска.

Римські християни перед Петром та Павлом

Петро та Павло діяли в Єрусалимі, Антіохії та в багатьох інших місцях перед тим, як дістатися до Риму. Вони не заснували там християнської громаду, хоча врешті-решт очолили її. Цікаво, що святий Ігнатій Антіохійський посилається на спадщину апостольської влади Петра і Павла в Римі у своєму посланні до християн міста, яке він надиктував, як його згодували левам близько 110 року.

Християнська громада в Римі виникла досить рано, навіть за стандартами Нового Завіту. Воно передує Посланню Павла до Римлян, яке було написано бл. 56-58, а також першому візиту Апостола до міста бл. 59. Ми також знаємо, що імператор Клавдій (правив у періоді між 41-54 р.) вигнав євреїв з Риму після тривалої боротьби за «Хреста», скоріш за все, латинізованої версії $\chi\rho\iota\sigma\tau\acute{o}\varsigma$ або Христа (Пор. Светоній та Дії 18:2). Таким чином, християни з'являються в Римі не пізніше початку 50-х років, якщо не раніше. Це має сенс, оскільки в I столітті в місті було близько десятка синагог. Поява первісної Церкви часто відбувалася в єврейських храмах, бо вони, безсумнівно, сприяли поширенню Євангелія. Час перебування Петра в Римі незрозумілий, можливо, він прибув лише на початку 60-х років. Про місіонерську діяльність апостолів написано багато, але ми перейдемо до часу, коли вони були вбиті.

Переслідування та Мученицька смерть

Найбільш вірогідним роком смерті Петра в Римі є 64 рік. У липні того ж року місто зазнало сумнозвісної пожежі, і більша частина Риму згоріла. Із записів історика Тацита (прибл. 56-120 р.) ми знаємо, що «лише чотири з чотирнадцяти округів Риму залишилися неушкодженими. Ще більш катастрофічним було те, що численні громадські будівлі були пошкоджені або навіть зруйновані». (Keresztes, 1984) Багато хто звинувачував у пожежі імператора Нерона (р. 54-68), який звинуватив християн міста. У результаті гонінь з'явилося багато мучеників, серед святий Петро. Багато переказів стверджують, що його розп'яли, і принаймні в одному вказується, що

донизу головою. Це пояснює, наприклад, шедевр Караваджо «Розп'яття святого Петра».

Тертуліан (близько 155-220 р.) розповідає, що Павлові стали голову, але ні він, ні будь-яке інше джерело не дають відповіді на питання коли саме. Павло, можливо, помер у 64 році разом з Петром під час неронівських переслідувань або через кілька років. Точні дати мученицьких смертей св. Петра і Павла, звичайно, не мають значення, і це не завадило значним науковим здогадам. Більше того, те, чого нам не вистачає в хронології, ми компенсуємо в археології.

Мощі святих

Багато католиків не знають, що базиліка Святого Петра була побудована над гробницею самого апостола. Фактично головний вівтар стоїть прямо над мощами Симона-Петра. Основний рівень базиліки найбільш знайомий загалу, тут знаходяться багато найвідоміших творів мистецтва в християнському світі, як-от «Пієта» Мікеланджело, балдахін Берніні, та інші. Двома поверхами нижче розташована археологічна пам'ятка наче з фільму про Індіана Джонса.

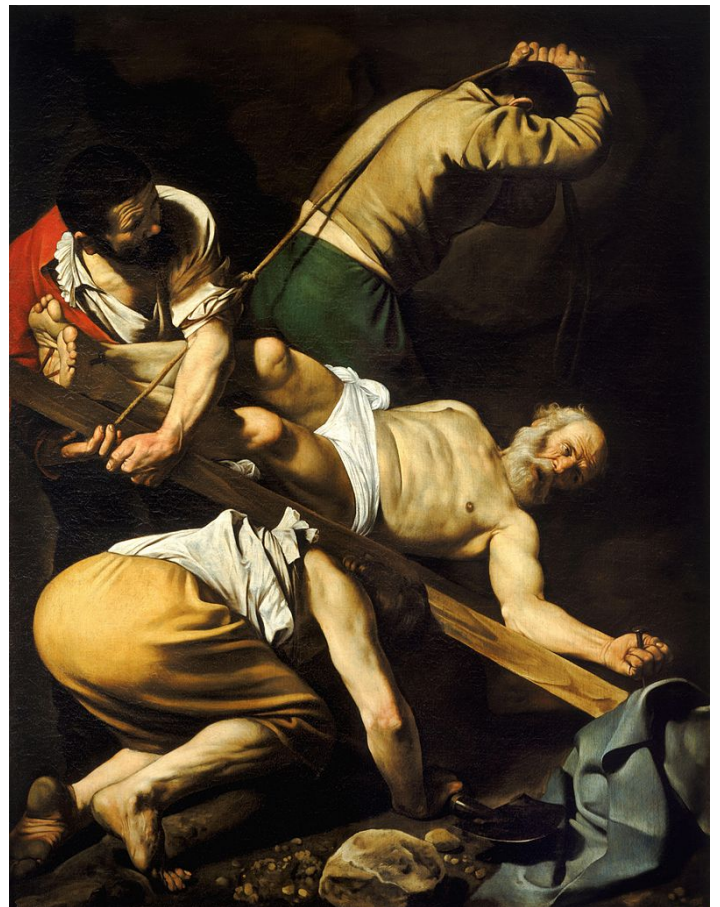
У темному, вологому приміщенні, майже в 10 метрах під базилікою, містяться гробниці та пам'ятники язичницького кладовища I століття. Саме тут були покладені кістки святого Петра. Стародавні настінні рисунки, згадуючи його ім'я знову і знову, свідчать про присутність Апостола. Одним із прикладів є радісна записка, вирізана кимось, «висловлюючи радість, що померлий родич лежить на тому ж цвинтарі, де було тіло Петра». Костянтин Великий побудував на цьому місці першу церкву Святого Петра в 4-му столітті, де вона стояла більше тисячі років, поки в 16-17 століттях не була побудована нинішня споруда. Будь-хто може відвідати це місце, придбавши квиток на тур Скаві («Розкопки»), вартість якого дуже прийнятна — близько 16,50 доларів.

Павлові мощі знаходяться неподалік. San Paolo fuori le Mura (дослівно Святого Павла за мурами) знаходиться на відстані 4 миль (близько 6.5 км) на південь від Ватикану, на схід від Тибру. Головний вівтар Св. Павла за мурами, як і базиліка св. Петра, був побудований над останками самого апостола. Ці останки містяться в саркофазі кінця 4 століття, який є досить доступним, і його можна побачити, спустившись невеликими сходами. Також можна побачити ланцюг, яким, як кажуть, зв'язали святого Павла, коли його заарештували в Римі.

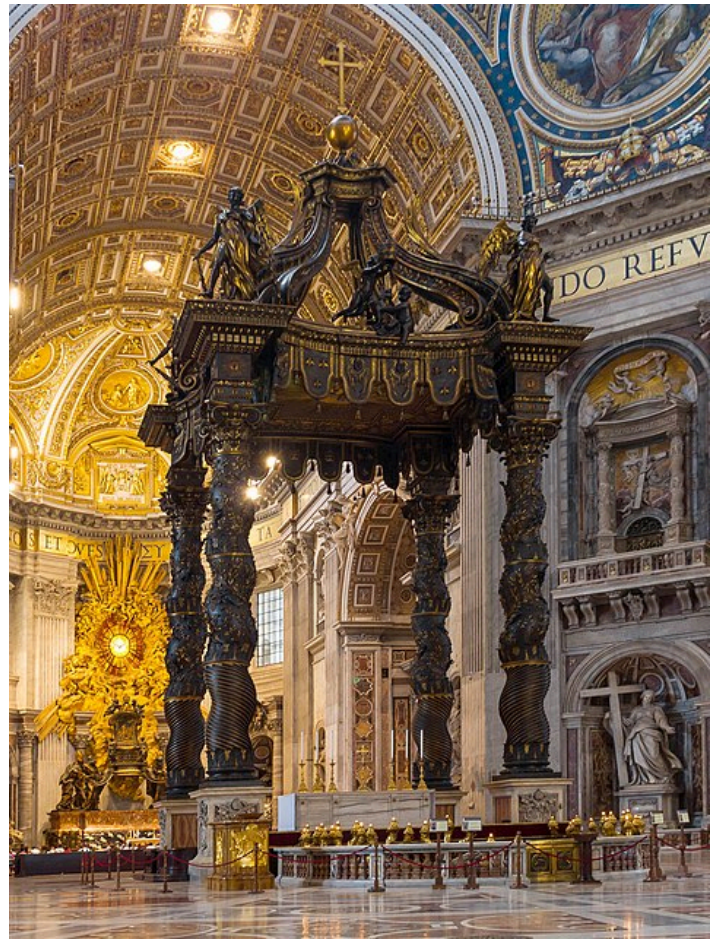
Підсумки

Верховні апостоли св. Петро і Павло, служили у Римі і були вбитими там у середині 60-х років. Можливо, вони обидва загинули в 64 році під час неронівських переслідувань. Або ж існує вірогідність, що Павло був обезголовлений через кілька років. Незалежно від точної дати, їхні мученицькі кончини Церква спільно згадує 29 червня кожного року. Їхні мощі вшановуються в Римі з давніх часів і до сьогодні, і є доступними для відвідин.

Це коротке дослідження походження, смерті та мощей святих є важливою вправою, яка нагадує нам, що наша віра ґрунтується на історії. Ми можемо бути впевнені в точності того, що нам було передано. Наш Господь жив, помер і воскрес – і Він знову прийде у славі. Багато святих протягом багатьох століть, у тому числі Петро і Павло, охоче віддали своє життя за ці істини, і в майбутньому їх буде ще більше. Святи Петре і Павле, моліться за нас!

Довідку підготував Шон Маклафлін

Переклад Килини Курочки